

Évente tíz tonna heroin

A Népjeléti Minisztérium tegnap feloldotta a hallgatolagos hírzárlatot és fórumot rendezett a kábítószer-kereskedelem és -fogyasztás hazai helyzetéről. A fórumon elhangzott, hogy a szórakozóhelyeken és azok környékén árult drogoknak már árfolyama is van. Egy adag LSD 500-800, egy gramm hasis 700-1000, egy gramm kokain 1500-2000, egy szál kábítószeres cigaretta pedig 150-300 forintba kerül. A csempészet korábbi szerény szintje is kezd veszélyes méreteket ölteni: tavaly a 8 elfogott magyar állampolgártól összesen 29,5 kilogramm heroint koboztak el. Az illetékesek becslése szerint Magyarországon jelenleg évente 10 tonna heroinszerű kábítószeret csempésznek át, a határellenőrzés megszigorítása pedig pillanatnyilag lehetetlen – egy kamion alapos átvizsgálása 14-15 órát vesz igénybe. Hétfőn reggel 6 órára valamennyi budapesti aluljáróból elszállították az elárúsító konténereket – közölte tegnap a Budapesti Rendőr-főkapitányság illetékes vezetője. Tájékoztatásából kiderült, hogy hétfőn éjjel egy óraker a mintegy 100 rendőr, valamint a szállítómunkások elvitték a hét végi felszólítás után még ott maradt 45 konténert az aluljárókból. A nyilatkozó rámutatott: az akció nem ért véget, a rendőrök, a közterületfelügyelők és a pénzügyőrök továbbra is ellenőrzést tartanak; ha alkalmi árrussal találkozhatnak, akkor előbb felszólítják a távozásra, de ha az ismételt felkérésnek sem tesz eleget, akkor az előállítás következik. Tegnap a kora délutáni órákig mindössze 8 árus jelentkezett a rendőrségnél, hogy visszakaphassa a hajnali órákban elszállított konténerjét. Az utcai árusok ezzel szemben hírközpontot nyitottak az újságírók számára a Könyves Kávézóban. Éliás András, az utcai árusok hírközpontjának munkatársa erről a helyről tájékoztatta a hírugyőröket, hogy az utcai árusok közül nagyon sokan jogszerűen dolgoztak, és ezeknek most a munkahelyüket szüntették meg, arra a kérdésre pedig, hogy mi lesz velük, még senki se válaszolt.

Reménykedhet a magyar újszíves

Beszélgetés dr. Szabó Zoltán professzorral

Az első magyar szívátültetést végző orvoscsoporth vezetője, dr. Szabó Zoltán egyetemi tanár, a Szív és Érsébeszeti Klinika igazgatója exkluzív interjút adott az MTI-Press munkatársának a műtét háttéréről, tudományos, orvosi és emberi vonatkozásairól.

– Professzor úr, egy héttel az Ön által végrehajtott első magyar szívátültetés után milyen állapotban van most a beteg?

– Megfelelő az állapota, pénteken volt egy komolyabb szívbiopsziás vizsgálat. A mintavétel eredménye nem utal kilöködéésre. Az első két-három nap volt a legkritikusabb, de szerencsére gyors kilöködés nem lépett fel.

– Az első, Christian Barnard által végzett műtéthez viszonyítva mennyivel könnyebb ma szívátültetést végezni?

– Akkor még sok ismeret nem állt rendelkezésre, és a technika, bár kidolgozott volt, kutyákon kísérleteket végeztek, de az ember immunrendszerének ismerete még nem volt ilyen magas fokú, hiszen a szívátültetés alapvetően immunológiai kérdés. Műtétileg ennél jóval komolyabb és egyszerűbb operációk is vannak. Az általunk végzett műtét egy kicsit nehezebb volt az átlagosnál, mert a szívet szabni kellett. A főúter, a tüdőverőér azt van vágva, de a pitvarok és a sővény hátsó fala megmaradt. A donor szívet is ehhez kellett kiszabni, a pitvarokat és a sővényt egyesíteni.

– Milyen szívbetegségeken alkalmazható a szívátültetés?

– Szívátültetés azoknál a betegeknek jön szóba, akik a szívbetegség végső szakaszában vannak, akiknél a szívizomkárosodás olyan fokú, hogy a szív pumpa funkcióját gyógyszeres kezelés ellenére már alig tudja ellátni, s akiknek várható élettartamuk fél és egy év alatti. Ezek lehetnek vele született vagy szerzett szívbetegségek, amelyeknél a koszorús erek átjárhatósága áthidaló műtétekkel sem biztosítható, és a vele született szívbetegségek szűkebb körében, olyan elhanyagolt esetekben, amikor nem került sor időben szívműtetre.

– Milyen a szívátültetési betegek életkilátásai?

– Drámai változást hozott a 980-Cyclosporin nevű gyógyszer alkalmazása. Ez az egész immunrendszerre hat, és ma már az egyéves túlélés esélye 80 százalékos, és az ötéves meghaladja a 60 százalékot is.

– Mi volt az a döntő szempont, ami eldöntötte, hogy Schwartz Sándor legyen az első hazánkban, akinek idegen szívet ültessenek be.

– Ennek az a háttere, hogy négy beteg volt a várolistánkon, és az adott donorra ő volt a legmegfelelőbb.

– A donort mikor kezdték vizsgálni szervátültetésre való alkalmassága szempontjából?

– Amikor az erre jogosult bizottság megállapítja az agyhalál bekövetkezését, és ezután kapunk jelzést és készülünk fel a szerv fogadására. A nehézséget az okozza, hogy legfeljebb négy óra áll rendelkezésre az átültetésre, és csak fiatalabb személyek alkalmasak szívdonorok. Átmeneti műszerekkel rövid ideig életben lehet tartani a beteget, amíg megérkezik a beültethető szív.

– Milyen életkilátásai lettek volna Schwartz Sándornak szívátültetés nélkül?

– Egy éven belül meghalt volna, de lehet, hogy előbb. Szeptember óta súlyos, ágyhoz kötött állapotban volt.

– Az egész országban körülbelül hány olyan ember van, akin ez a fajta műtét segítené?

– Pontos számot nem tudok mondani, de a statisztikák szerint Magyarországon körülbelül, ha minden esetet ismernénk, 100 ember lehet, de mi a nyilvántartásunkban jelenleg három beteg van, aki erre a műtetre vár.

– Hány orvoscsoporth van az országban, akiknek jogosítványa van, illetve a feltételek rendelkezésre állnak szívátültetéshez?

– Több évvel ezelőtől mi kezdtük ezt a munkát, ismereteim szerint Szegeden dolgozik még hasonló csoport, de mi jobb infrastrukturális körülményekkel rendelkezünk. A szívátültetés kritikus pontja mindenképpen a szervezés. A szervkivevő csoportok jelzik, hogy ha van egy agyhalott, és felajánlják a mi kritériumainknak megfelelő szívet.

– A beteg saját immunrendszerének működése gyógyszeresen gyengítve van. Hogyan védekezhet így a saját magában lévő vírusokkal szemben?

– A kilöködés és a fertőzés veszélyét kell mindig egyensúlyban tartani, s ez az egyensúly most megvan. De hogy mikor lép fel egy nem várt fertőzés, azt nem lehet tudni. De gyógyszerek adagolásával igyekeznek ezt a veszélyt távol tartani.

– Hogyan készült fel Professzor úr, a sokévi gyakorlaton túl erre a típusú műtetre?

– Végigéltem egy egész korszak kudarcait és sikereit, és amikor a szívátültetési programot meghirdettük, az intézet sebészei kirajzottak, és valahol külföldön, egy-egy orvoscsoporth tagjaiként gyűjtöttek tapasztalatokat.

– Miért veszi körül még ma is misztikum a szívátültetéseket? Esetleg tisztázatlan etikai problémák vannak a szívátültetés körül?

– A magyar jog rendelkezései ebben a tekintetben igen modernnek, előremutatónak mondhatóak, nincsenek akadályok a donorszerv igénybe vételének – hacsak valaki magával hordott donorkártyával egyenesen nem tiltja meg szerveinek felhasználását.

– Hogyan készítették fel a beteget pszichikailag erre a műtetre?

– Nyilvánvaló, hogy sokkal több lelki előkészítésre van szükség. Fel kell világosítani a beteget a lehetőségekről, és meg kell nyerni a beleegyezését, mint bármely más műtétnél. Sokan vissza is léptek, és meg is haltak, nem vállalták a műtétet, hiszen gyakran, ha valami új kezdődik, senki nem szívesen lenne az első, de mindenképpen a beteg dönt.

– Elképzelhető, hogy munkaképes lesz az újszíves beteg?

– A szívátültetésen átesettek általában jól rehabilitálhatóak, volt aki versenytutást is nyert az új szívével, és teljes értékű életet élhetett.

DÜRR JÁNOS

Ötször többen munka nélkül

Magyarországon egy év alatt ötszörösére nőtt a munkanélküliek száma: míg 1990 végén 80 ezer állástalan volt az országban, addig 1991. december 31-én az előzetes adatok szerint már legalább 400 ezren voltak állás nélkül, ami 8,3 százalékos rátát jelent. Az MTI érdeklődésére a Munkaügyi Minisztériumban elmondták, hogy a legkritikusabb helyzet az ország északkeleti részében alakult ki: Szabolcsban ugyanis 16,3, Nóg-

rásban 16, Borsodban pedig 13,8 százalékos a munkanélküliségi ráta. Az elmúlt év végére eredetileg 200-250 ezer munkanélkülit prognosztizáltak, s ezt az előrejelzést az év közben emelték 300 ezer fölé. Az 1992-es esztendő végére 530-580 ezer állástalannal számolnak a tervek, de most már egyre valószínűbb, hogy decemberre a munkanélküliek száma megközelítheti akár a 700 ezret is.

KÖZÉLETI NAPLÓ

MA

DOBÓ JÁNOS, HORPÁCSY ANDRÁS és GALIBA FERENC önkormányzati képviselők 17 órától a Kodály téri Általános Iskolában lakossági fórumot tartanak. A fórum témája: változzék-e az „Északi városrész” elnevezése „Agyagvölgy”-re?

HOLNAP

DR. VÁNYAI ÉVA alpolgármester, a 18. számú választókerület képviselője 15-17 óráig fogadóórát tart a polgármesteri hivatal ügyfélszolgálatán (Széchenyi tér 11.).

Baja Ferenc, az MSZP országos központjának önkormányzati ügyvivője: – A megyei szintű közszolgáltatások négy részre darabolódnak: megyei önkormányzatok, megyei jogú városok, köztársasági megbízotti hivatalok centrális alárendeltségű államigazgatási szervek. Ez a széttagoltság sok zavar forrása, kevés esély nyílik a megye polgárainak érdekérvényesítésére. Látszik a veszélye egy testületi kontroll nélküli, a kormány közvetlen irányítása alatt működő középszintű közigazgatás kialakulásának. Az önkormányzati törvényt megszülő politikai kompromisszum és a végrehajtásról intézkedő jogszabályok következtében oly mértékű a jogelvonás, hogy a megye eljuthat egy olyan pontra, ahonnan már formálissá válik működése. Magyarországon ma nincs igazi demokrácia, legfeljebb a politikai pártok demokráciájáról beszélhetünk. Ez pedig a történelmi hagyományokból is táplálkozó, az utóbbi időben felerősödő centrális, kézivezérlésnek nem képes ellensúlyt teremteni. Így hát hosszú távon szükség van az igazi hatáskörrel rendelkező, választott középszintű testületre, a megyei közgyűlésre. A megyék támogatásában az ellenzéki pártok egységére számíthatunk. Ha a megye megerősödik, képes a települések érdekképviseleti fórumává válni, képes térségi perspektívát fölmutatni.

Nagy Ferenc, a kisteleki önkormányzat képviselője: – A megye szerepe, hogy ellensúly legyen a köztársasági megbízotti hivatal képviselte hatalmi centrummal szemben. Megjegyzem, a települések önkormányzati képviselői is megyeellenesek. Ennek oka lehet, hogy a régi, „leosztásos” megyei rendszer elleni nemtetszésüket most fejezik ki.

Wéber Mátyás, Földeák polgármestere, a Csongrád megyei

Csatamező a megye

Az önkormányzatok és a kormány ütközetének terepévé vált a megye. Ez az államigazgatási középszint a csatamező, mert itt végződik a plurális alapú polgári demokráciát megtestesítő önkormányzatiság, s idáig nyújtja csápjait a központi hatalom a kormánynak alárendelt hivatalok formájában. Hogyan vélekednek a megye állapotáról, a csata kimeneteléről önkormányzati képviselők, honatyák, szakértők és politikusok? A szocialista párt kezdeményezte regionális értekezleten hallottakat most közreadjuk.

közgyűlés tagja: – A megyei képviselők választása idején is hangoztattam: egyszerre kell a megyei és települési önkormányzatról gondolkodni. Úgy tűnik, a politikai pártok többsége nem így vélekedik. Most az MSZP nyit a megyék felé, mert a települési önkormányzatok atomizáltak, s így megközelíthetetlenek. Ezzel a szocialisták politikai érdeke nyilván az, hogy a kormány centrális hatalmának kiteljesedését megakadályozza. A gazdasági, társadalmi érdekeltségek alapján azonban a megyék kisebb régiókra estek szét, ezek eltérő érdekei ütköznek a megyei közgyűlésen is. Ezeket a régiókat, vagyis a városok és vonzáskörzetük összetartozását erősíteni kellene. Még akkor is, ha ennek eredményeként nem 19, hanem több „megye” jön létre.

Lehmann István, a Csongrád megyei közgyűlés elnöke: – Minden ellenkező híreszteléssel szemben a megye erősödik. Igaz, nem az önkormányzati, hanem az államigazgatási megye, hiszen a dekoncentrált hivatalokat e középszintre szervezik. Kétségtelen, a területi-települési önkormányzati rendszer „megbukott”. Az is bebizonyosodott azonban, hogy szükség van egy középszintű önkormányzati rendszerre, amit épp ezért talán nem megyének kellene nevezni. A megyeellenes hangulat

kialakulása érthető. Ismerik a települések a régi hatalmaskodó megyét, s az újat is, amely azért nem szimpatikus, mert nincs hatáskör. Tehát a régi megye nem példaértékű, az új pedig nem vonzó. A probléma lényege: létezik egy abszolút legitim testület (melynek tagjait – többszöri szűrés után – demokratikus módon választották), de nincs hatásköre, feladata meg annyi, hogy az intézményeivel törődjön. A megye társadalmát ilyen legitim módon egyetlen más fórum se képes képviselni, holott vannak olyan kérdések, melyek válasza várnak, de nem települési szintűek. Jelenleg azonban minden nap tapasztalható ellentmondás, hogy egy dekoncentrált hivatal fősztályvezetője nagyobb hatáskörrel rendelkezik, mint a megye közgyűlése, melyben minden község és város képviselteti magát. A köztársasági megbízotti hivatalok léte önmagában nem ad okot semmiféle aggodalomra. A veszélyforrás az, hogy jogilag nem tisztázott hatáskörök, megfoghatatlan a feladat-szintre szervezik. Kétségtelen, a területi-települési önkormányzati szinten, ami jogilag nem létezik. Az önkormányzati mechanizmus működési zavarait jelzi, hogy ha egy feladatnak nincs gazdája, akkor erre a kormány dekoncentrált hivatalhoz létre. A területi politika

Öböl

AHOGY LEHET. Ismerek Szegeden egy önzetlen könyvtérjesztőt, aki testestől-lelektől a kultúra szolgálatában áll, de nem csupán egy szál magában, hanem szorgos családjával. Az augusztusi hungarológiai kongresszus egyik színfoltját pingálták azzal, hogy jól szervezett munkával közvetítették a magyarságkutatás és általában a magyar ügy jeles dolgozatait. Az asszony a standnál szolgált, a fiú az Irinyi Kollégium folyosóján kínálta a portékát, a családfe pedig áruért járt, mert szerencsére nagy volt a forgalom.

Nos, ez a lelkes szervező időről időre a sajtóháza is behozza kínálatát, némi ajánlással. Néhány órája, hogy itt járt, s a titkárnőnek azzal a megjegyzéssel rakta le a Tildy Zoltán életútja című monográfiát, hogy „ennek nagy visszhangja lesz.” Belelapoztam, s máris egy érdekes részre akadtam, amelyben a szerző, Vigh Károly arról ír, hogy a kiszegda párton belül is vitáztak Tildynek a Szovjetunióról és a hozzá való viszonyáról vallott nézeteit, a parasztpárti Kovács Imre pedig egyenesen támadta e gondolatot.

Tildy ugyanis azt vallotta, hogy a finn út az ideális: a birodalom szomszédságában megőrizhető a polgári berendezkedés anélkül, hogy a nagyhatalom bizalmát elveszítenénk. Később - már az emigrációban - maga Kovács is beismerte, hogy a Tildy volt a reális program, a Sulyok- és Pfeiffer-féle „guggolva is kibírjuk” a valótlanság talajára épült.

Mindez történelem. Tudjuk, hogy a második világháborút lezáró békediktátumok pontosan meghúzták a szovjet terjeszkedés határait, tehát az eredményt tekintve lényegtelen, hogy jobboldali politikusok hogyan gondolkoztak a kommunizmussal való együttélésről. De nem mindegy az ügy taglalása, ha példaadó politikusi logikát keresünk, vagy különösen, ha a mai politikai alkukra vetítjük a régiék elgondolásait, alapelveit.

Vigh Károly is aláhúzza, hogy a Bethlen Gábor-i alkalmazkodókészségnek lehetett érvényessége, mivel az „ahogy lehet” reális ideológiája határozta meg e térség, és alighanem az egész világ politikai magatartását. Ebből a szükségképpen távoli nézőpontból a viszonylagosságok ingoványát láthatjuk, melyen egymás mellé keveredhet Gerő Ernő és Gömbös Gyula, mivel mindketten úgy tették, amit tettek, ahogy lehetett.

Sokszor hivatkozom rá, mivel gyakran jut eszembe: beszélgettem a Rajk-per egyik tanújával, aki ugyan meg sem szólalt a tárgyalásokon, de végül aláírta a halálos ítéletet. Azt mondta nekem, ő mindig az „ahogy lehet” szemlében élt, ezért mentett zsidókat a háborúban, ezért dolgozott Bajcsy-Zsilinszky Endre titkáráként, és ezért vállalta el a Magyar Népköztársaságban az Elnöki Tanácsai tagságot.

A kérdés tehát az: ki állítja be a mérleget? Milyen súlyok és ellensúlyok képezhetik az egyenleget, a kiegyenlítést, és miféle skála alapján hozunk ítéletet? A jelen esetben tehát az a kiszegda politikus járt el helyesen, aki adminisztrált a vörös láncfalpakon begördülő hatalomnak, vagy az, aki hősiés áldozatvállalással kereste az egyensúlyt, netán az, aki ellenállásával durvább föllépésre indította az új adminisztrációt?

Biztosnak látszik tehát, hogy a terjesztőnk jóslata beválik: szakmai és kiszegda körökben, különösen most, a mintakeresés időszakában ez a könyv valóban nagy visszhangot vált ki.

Még akkor is, ha néhány vezérgazda úgy politizál, ahogy nem lehet.

Dlunkus Imre

szempontjából is veszélyes, hogy ezek a hivatalok egymástól függetlenül, függőleges irányba szolgáltatnak információt, egymástól elszigeteltek. Nem tudni, „fönt” miért írtóznak egy legitim, választott testülettől, a megyei közgyűléstől.

Básthy Gábor, szegedi képviselő: – Az ellenzéki pártok demokrácia-felfogásával ellentétben, ami történik, vagyis hogy az államhatalom centralizálja az összes döntési pozíciót. A köztársasági megbízotti hivatalokat akár kinevezett regionális kormányoknak is nevezhetjük, miközben a megyei önkormányzati testületek ellehetetlenülnek. Be kell látni: a társadalom, a gazdaság nem irányítható ilyen központosított módon.

Tóth Károly, a JATE államjogi tanszékének docense: – Az önkormányzati törvény a községek, városok és megyék, nem pedig az adott település választó közösségeinek önkormányzatáról beszél. Tehát a mi törvényünk nem mondja ki, hogy a település lakói – mint köztestület – gyakorlóik az önkormányzati jogoknak. Ez a „fogalmazási pontatlanság” az önkormányzatisággal összefüggő gondok eredete. Ezen változtatni az önkormányzatok szerveződéseit erősítve lehet. A politikusoknak, a döntéshozóknak is látniuk kell: az államhatalom akkor erős, ha az önkormányzatok jól működnek.

Géczi József, országgyűlési képviselő (MSZP): – A tennivalókat rövid és hosszú távon csokorba kell szedni, mert kétségtelen, ha nem szedik össze magukat a megyei közgyűlések, nem találják meg közös feladatukat, a központi akarat elsöpri ezeket a formációkat. Az idén eldől: kiüresedik-e a területi önkormányzat funkciója vagy magára talál a megye.

Ú. I.